

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
за темою:
на тему: «Кредитна політика фінансової установи»

Виконавець

студентка центру заочної форми
навчання

Анютенко Крістіна Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Арутюнян Світлана Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ.....	6
1.1. Організація кредитної діяльності в фінансовій установі на прикладі комерційного банку.....	6
1.2. Кредитна політика комерційного банку як основа управління кредитним ризиком.....	14
1.3. Оцінка ефективності кредитної політики банку.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ «УКРСИББАНК»).....	27
2.1. Сучасний стан та тенденції розвитку системи банківського кредитування в Україні.....	27
2.2. Загально-економічна характеристика та аналіз основних показників діяльності ПАТ «УкрСиббанк»	31
2.3 Аналіз кредитної політики ПАТ «УкрСиббанк»	40
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ПАТ «УКРСИББАНК»	51
3.1. Удосконалення моніторингу кредитного ризику з організаційно-функціональної точки зору.....	51
3.2. Пропозиції щодо вдосконалення кредитної політики банку ПАТ «УкрСиббанк».....	56
3.3. Застосування економіко-математичного моделювання в організації кредитної політики ПАТ «УкрСиббанк»	64
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

В сучасних умовах стан банківської системи України є доволі складний та важко прогнозований. Він обумовлений як кризовими процесами в економіці країни, так і політичною нестабільністю та соціальними умовами, що склалися в останні роки. При цьому однією з важливих умов розвитку економіки держави є саме стабільність та стійкість банківської системи. Можливість прогнозувати стан банківської системи дає змогу збільшити привабливість її для іноземних інвесторів та вітчизняних суб'єктів господарювання, а також визначити основні напрямки подальшого розвитку. Сучасні умови підтверджують, що досить обмежені можливості залучення кредитних коштів також впливають на розвиток економіки держави. Активізація кредитування сприяє подальшому зростанню економіки, розвитку та появі нових суб'єктів господарювання, збільшенню робочих місць, розвитку інфраструктури країни та ін., що створює основу для економічної стабільності. Паралельно з цим, кредитування є одним з напрямків діяльності банків, який забезпечує їм прибутковість. Мета провадження банком своєї діяльності на рівні з іншими суб'єктами господарювання — є отримання прибутку. Але кредитування для банківських установ супроводжується певними ризиками, одним з яких є ризик неповернення запозичених коштів. Тому з метою раціональної організації власної кредитної діяльності, банки розробляють та впроваджують кредитну політику, яка є складовою частиною загальної політики банку, має узгоджуватися зі стратегією розвитку та сприяти досягненню встановлених пріоритетів перед банківською установою.

Питання, які пов'язані з визначенням теоретичних основ розробки, впровадження, реалізації та оцінки ефективності кредитної політики банку, розглядали та вивчали науковці: Русіна Ю.О., Ковтун М.В., Вовчак О.Д., Владичин У.В., Вовк В.Я., Хмеленко О.В., Дзюблюк О.В., Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М., Новосельцева М.М., Островська Н.Л., Тищенко

А.Н., Рогожнікова Н.В. та інші. Незважаючи на достатню кількість досліджень щодо кредитної політики та мінімізації кредитного ризику, ця проблема потребує подальшого дослідження в умовах сучасного нестабільного економічного середовища.

Метою даної роботи є дослідження теоретичних основ організації кредитної політики фінансових установ та визначення можливих напрямків підвищення її ефективності.

Виходячи з визначеної мети задачами даної дипломної роботи є:

- а) визначити особливості організації кредитної діяльності в фінансовій установі на прикладі комерційного банку;
- б) розкрити поняття кредитної політики комерційного банку та визначити систему елементів оцінки її ефективності;
- в) дослідити сучасний стан та тенденції розвитку системи банківського кредитування в Україні;
- г) охарактеризувати основні показники діяльності, проаналізувати кредитний портфель ПАТ «УкрСиббанк», провести оцінку ефективності кредитної політики та запропонувати шляхи її вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступають економічні процеси, пов'язані з організацією кредитної діяльності фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи організації кредитної політики фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Методичну та теоретичну основу роботи складають праці українських та зарубіжних науковців, законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, Президента України, Національного банку України, внутрішньобанківські інструкції та положення. Інформаційну основу складають звітні та поточні матеріали комерційного банку, дані періодичного друку, підручники, посібники, інші джерела інформації.

При написанні дипломної роботи були використані наступні методи: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на

формування кредитної політики банку, оцінці динаміки та структури кредитного портфелю ПАТ «УкрСиббанк»); метод угруповань (при дослідженні питання класифікації кредитів); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та додатків. В першому розділі розглянуті теоретичні основи організації кредитної політики фінансової установи. У другому розділі розглянуто сучасний стан системи банківського кредитування в Україні, та проаналізовано кредитну політику та кредитний портфель ПАТ «УкрСиббанк». В третьому розділі запропоновані заходи щодо вдосконалення кредитної політики ПАТ «УкрСиббанк».

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведене теоретичне узагальнення організації кредитної діяльності в фінансовій установі та запропоновано удосконалення теоретико-методичних підходів щодо організації кредитної політики в банківській установі. За результатами дослідження зроблено такі висновки.

На сьогодні немає і єдиної розробленої кредитної політики для усіх банків. Для реалізації найуспішнішої організації кредитної діяльності кожний банк створює та забезпечує особисту кредитну політику, розуміючи усю множину ризиків. Необхідність розроблення кредитної політики та покладення її в основу діяльності банку зумовлено насамперед тим, що вона дає змогу планувати, регулювати, контролювати, раціонально організовувати взаємовідносини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху грошових коштів.

Метою кредитної політики банку є формування оціненого та якісного підходу щодо управління ризиком на рівні кредитного портфеля банку.

Головна мета процесу управління кредитним портфелем банку полягає в забезпеченні максимальної дохідності за певного рівня ризику.

Управління кредитним портфелем дає змогу балансувати та стримувати ризик усього портфеля, контролювати ризик, притаманний тим чи іншим ринкам, клієнтам, позиковим інструментам, кредитам та умовам діяльності. Управління кредитними ризиками вимагає систематичного аналізу кредитного портфеля та роботи з проблемними кредитами.

У ході аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку банківського кредитування в Україні було виявлено, що ринок кредитів більшості регіонів України є незначним за обсягами та слабо розвинутим і більш 75% кредитів, наданих не фінансовим корпораціям зосереджено у двох областях України, що свідчить про незбалансованість кредитного ринку за регіонами. Дві третини споживчого кредитування зосереджено в Київській,

Дніпропетровській, Донецькій, Одеській та Харківській областях, що говорить про значний міжрегіональний відрив у доходах населення.

Проаналізувавши економічні показники ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas Group, було дійдено висновку, що у 2014-2018 роках ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas Group залишався одним із лідерів серед банків. Основні показники його функціонування значно перевищували аналогічні показники в середньому по групі найбільших банків. ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas Group провадив виважену політику щодо рівномірного зростання капіталу. Процедуру збільшення капіталу УкрСиббанку, анонсовану BNP Paribas SA (Франція) восени 2015 року, було завершено 3 лютого 2016 року. В результаті міжнародна група BNP Paribas SA (Франція) та Європейський банк реконструкції та розвитку (надалі - «ЄБРР») збільшили уставний капітал УкрСиббанку на 3 294 929 тисяч гривень. При цьому розмір долі ЄБРР збільшився з 15% до 40%. Станом на 31 грудня 2018 року міжнародна група BNP Paribas володіла 59,9998% (станом на 31 грудня 2017 року - 59,9998%) акцій УкрСиббанку.

За період дослідження відбувалося зниження частки кредитного портфелю банку в загальних активах. Акценти у кредитній діяльності було зміщено в сторону ефективного супроводження уже існуючої кредитної заборгованості для запобігання виникненню надмірної кількості проблемних кредитів. Скорочення частки кредитного портфелю в загальних активах пояснюється також пошуком альтернативних джерел доходу.

У ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas Group моніторинг кредитного ризику визначають як комплекс дій банку по отриманню та аналізу інформації по клієнту та кредитній угоді протягом строку дії кредитного договору. Моніторинг дозволяє оперативно реагувати на виникаючі ризики виконання зобов'язань позичальником по кредитній операції та знижує обсяг проблемних кредитів.

Даний підхід не враховує, що моніторинг кредитного ризику пов'язаний не лише з окремим позичальниками, а й кредитним портфелем в

цілому, що створює передумови для удосконалення моніторингу кредитного ризику в банку, зокрема з точки зору моніторингу диверсифікації кредитного портфелю.

У дипломній роботі удосконалено методичні підходи до організації моніторингу кредитного ризику у банку з організаційно-функціональної точки зору. Пропонується на рівні мідл-офісу створити підрозділ моніторингу кредитного ризику, що здійснюватиме систематичне спостереження за рівнем кредитного ризику у банку.

Крім того, в дипломній роботі запропоновані заходи щодо покращення кредитної політики банку.

У кредитній політиці ПАТ «УкрСиббанк» слід розширити види кредитів, які надаються населенню, приділити увагу споживчому та іпотечному кредитам як основній формі кредитних взаємовідносин з індивідуальним клієнтом. Ці види кредитів дуже широко використовуються західними банками і дають їм більш як половину доходів від діяльності в цілому.

Ще один вид кредиту, який дуже вигідний для ПАТ «УкрСиббанк», а також для клієнта, – це авальний кредит. Банк, застосовуючи цей кредит, заробляє доходи від кредитування без залучення власних коштів. Для клієнта це вигідно у зв'язку з низькою процентною ставкою за кредитом.

Крім того, позитивним ефектом для розвитку кредитування індивідуального позичальника ПАТ «УкрСиббанк» може бути:

- введення цільових житлово-будівельних вкладів і надання на цій основі першочергового права на одержання інвестиційного кредиту власникам таких вкладів;
- проведення ринкових досліджень із метою виявлення у населення потреб у нових видах кредитування;
- підвищення рівня інформованості приватних клієнтів про нові види банківських послуг;

– максимальне врахування інтересів клієнтів, індивідуальний підхід при кредитуванні.

Кредитну стратегію ПАТ «УкрСиббанк» необхідно розробляти та діяти згідно з нею насамперед тому, що вона дає змогу планувати, регулювати, контролювати, раціонально організовувати взаємовідносини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху грошових коштів. Опрацьовуючи кредитну стратегію, важливо враховувати не лише "чисто кредитні" показники, а й стан банку загалом.

Зазначимо, що основними чинниками, які визначають кредитну діяльність ПАТ «УкрСиббанк», є зростання його ринкової вартості (цінності) з урахуванням невизначеності й конфліктності зумовленого ними ризику. Опрацьовуючи кредитну політику, менеджерам банку необхідно враховувати вплив кредитного ризику, ризику депозитних операцій, відсоткового, валютного, ризику незбалансованої ліквідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н.Е. Кредитна політика банківських установ: стратегічні аспекти та ризики / Н.Е. Аванесова, Ю.М. Вознікова // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - № 8. - С. 956-961
2. Антіпова Н.А. Вдосконалення ефективності кредитної політики банку як однієї з передумов конкурентоспроможності економіки / Н.А. Антіпова [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с. — (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
4. Банківські операції: Підручник / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. - Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. - 696 с.
5. Бюлетень НБУ/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat=58127>>
6. Владичин У.В. Банківське кредитування [Текст] / У.В. Владичин. - Київ: Атака, 2008. - 648 с.
7. Вовк В.Я. Кредитування і контроль: навч. посібн. / В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко. - К.: Знання, 2008. - 463 с.
8. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник / О.Д. Вовчак. - К.: Знання, 2008. - 564 с.
9. Герасимович А. М. , М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича / Аналіз банківської діяльності: Підручник — К.: КНЕУ, 2004. — С. 375-415
10. Гуцал І.С. Дієвість кредитного механізму в економіці України: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / І.С. Гуцал. - К.: Київський національний економічний ун-т, 2004. - 25 с.
11. Джулакідзе К. Ю., Невмержицький В. В. Аналіз кредитно-інвестиційного портфеля банку // Фінанси України.- 2005.- № 3.- С. 107-111.

12. Довгору́к П. Методи оцінки кредитного ризику в банках // Інформаційний бюлетень Мінстат України. - 1992, № 11-12, с. 24.
13. Єгоричева С. Б. Банківські інновації : навчальний посібник/С. Б. Єгоричева. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 208 с
14. Жукова Н. Особливості кредитування комерційними банками // Банківська справа. – 2008. - №2. – С. 65-72.
15. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р., №2121-III (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>
16. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» №2402
17. Ілляшенко С. Кредитні ризики та створення резервів для їх покриття // Вісник НБУ. - 1997, № 6, с. 39.
18. Карбівничий І.В. / Аналіз структури кредитного портфеля банків України щодо ефективності управління ризиками та виявлення основних факторів, що її обумовили // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2011. - № 3(12) - С. 201-206
19. Карбівничий І.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку: автореф. дис. канд. економ. наук: 08.00.08 / І.В. Карбівничий. - Суми: Українська академія банківської справи НБУ, 2011. - 20 с.
20. Ковтун М. В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку / М. В. Ковтун, Ю. О. Русіна. // Економіка. Управління. Інновації. - 2014. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_52
21. Концепція стратегії кредитного ризику / В. Вітлінський, Г. Всликоіваненко, Я. Наконечний та ін. // Банківська справа. - 2000. - № 6. - С. 17-19.
22. Коцовська Р.Р. Банківські операції: навчальний посібник / Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль - К.: НБУ. Ун-т банк. справи, 2010. - 456 с.
23. Кредитний ризик комерційного банку: Навч. посібник / В.В. Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний та ін.; За ред. В.В. Вітлінського. - К.: Знання, 2000. - 251 с.
24. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими

ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.

25. Кублікова Т. Б. Управління інноваціями: теорія та практика: навчальний посібник / Т. Б. Кублікова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 236 с.

26. Любар О.О. Кредитна політика банків: види та моделі / О.О. Любар [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://masters.donntu.org>.

27. Марченко О.В. Проблемні аспекти реалізації грошово-кредитної політики України / О.В. Марченко // Комунальне господарство міст. - 2014. - Вип. 115. - С. 67-73.

28. Мезенко К.В., Успенко В.І. Сучасний стан банківського кредитування в Україні. // — Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики, — 2012. — № 2(18). — с.95-102.

29. Новосельцева М.М. Формирование кредитной политики коммерческого банка: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.10 / М.М. Новосельцева. - М.: Академия бюджета и казначейства Министерства финансов РФ, 2010. - 21 с.

30. Новосельцева М.М. Вопросы кредитной политики коммерческих банков в современных условиях / М.М. Новосельцева // Банковские услуги. - 2010. - № 2. - С. 11-17.

31. Островська Н.Л. Теоретичні та практичні аспекти організації моніторингу кредитної політики в банку / Н.Л. Островська [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>

32. Островська Н.Л. Роль кредитної політики в оцінці ефективності кредитної діяльності банку / Н.Л. Островська // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/PSPE/2012_4/Ostrovsk_412.htm

33. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

34. Панова Г.С. Кредитная политика коммерческого банка во взаимоотношениях с населением банка: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.10 / Г.С. Панова. - М.: Финансовая академия при правительстве РФ., 1997. - 21 с.

35. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції та особливості кредитної політики комерційних банків / Рогожнікова Н.В. / / Вісник університету банківської

справи Національного банку України. - 2013. - № 2(17). - С. 45-49.

36. Сайт асоціації українських банків [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://aub.org.ua/>

37. Світ енциклопедії: Кредитна політика [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://gx3000.ru/finansovasisistema/kreditna-politika-banku.html>

38. Сігайов А. До питання регулювання банківських ризиків // Економіка України. - 1998. - № 5. - С. 32.

39. Тарнай Є. Професійне управління кредитною діяльністю - гарантія успішного функціонування банку / Є. Тарнай // Вісник Національного Банку України - 2004.- № 6.- С. 30-33.

40. Тищенко А.Н. Оцінка ефективності кредитної політики банків / А.Н. Тищенко // БізнесІнформ. - 2010. - № 6. - С. 62-65 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Bi/2010_6/62-65.pdf

41. Фінансова звітність ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas за 2014-2018 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrsibbank.com>.

.